

Når behandleren tviler på dommen

Andreas Høstmælingen
fagsjef i Norsk psykologforening
anhostma@gmail.com

Er helsepersonell i stand til å yte forsvarlig behandling til innsatte pasienter hvis de tviler på dommen?

Forsvarlig behandling

Saken forteller historien om psykolog Atle Austad, som er i tvil om pasienten han hadde i terapi, var skyldig i det han var dømt for. Saken reiser flere prinsipielt viktige spørsmål, blant annet om helsepersonell er i stand til å yte forsvarlig behandling til innsatte pasienter hvis de tviler på dommen.

Man kan ikke behandle noen for en kriminell handling. Man behandler noen for en lidelse som kan være mer eller mindre relatert til det man er dømt for. Riktignok har fengselspopulasjonen høyere forekomst av psykiske lidelser enn normalpopulasjonen, men innsatte kan ha mange forskjellige utfordringer og ha behov for psykologhjelp som har lite eller ingenting å gjøre med handlingen vedkommende er dømt for. I tillegg er det viktig å skille mellom hvem som gjør hvilke oppgaver. Mens domstol og fengselsvesen skal sørge for at den dømte får sin straff, er helsepersonell forpliktet til å yte pasienten den hjelpen han eller hun har behov for. At behandleren har en oppfatning av skyldspørsmålet, trenger derfor ikke påvirke muligheten til å gi adekvat behandling, så lenge man jobber med et terapeutisk prosjekt som er relevant for pasienten.

Et eksempel: Hvis man skal behandle noen for pedofili og tviler på at pasienten er pedofil, faller forutsetningen for å yte adekvat behandling bort. Imidlertid går det fortsatt an å behandle noen for pedofili selv om man tror at en spesifikk pedofil handling ikke er begått. Det kan fortsatt være andre pedofile handlinger, drifter, tanker eller følelser som gir et godt nok utgangspunkt for et meningsfylt terapeutisk prosjekt.

I tilfeller hvor skyldspørsmålet er direkte relevant for psykologens oppdrag, vil en forhåndsoppfatning av skyldspørsmålet kunne gjøre psykologen inhabil (f. eks. hvis man skal gjøre en sakkyndig vurdering). I mange andre tilfeller vil dette være irrelevant for evnen og muligheten til å yte god behandling.